

paa disse 39 Brug, som er tilstrækkelig til at dække Renten af, hvad de skyldte paa deres Ejendomme, og 10 Øre pr. Pd. er ikke en særlig stor Svingning i Svinepriser. Ærede Medlemmer, der have Landbrug som Erhverv, ville ligesom jeg have gjort den Erfaring, at vi flere Aar gennem Halvfemserne maatte nøjes med Svinepriser, der laa under 20 Øre pr. Pd. levende Vægt. (Modsigelse). Fra 17—19 Øre var den staaende Pris i en lang Tid, medens vi i de senere Aar have haft Svinepriser, der bevæge sig mellem 30 og 40 Øre. Naar vi altsaa regne Forskellen mellem det laveste og det højeste Tal, har der været en Forskel paa mellem 18 og 19 Øre for hvert Pund levende Vægt, men jeg regner kun med 10 Øre, en Svingning, der ikke er saa stor inden for denne Produktion, og alene disse 10 Øre pr. Pd. betyder i Virkeligheden for disse Husmandsbrug lige saa meget som de Renter, de skulle svare af deres Ejendomme. Enhver vil kunne forstaa, hvor overordentlig stor Betydning det har for saadanne Smaabrug, at Priserne have været gode, ikke alene paa Flæsket, men ogsaa paa Smørret. Mange ærede Medlemmer ville erindre, at vi i adskillige Aar maatte nøjes med en Gennemsnitssmørpris af 88—89 Øre, medens vi i de senere Aar, særlig i de tre Aar, hvor Husmandsloven har virket, have haft Smørpriser, der have været 10 Øre pr. Pd. højere i Gennemsnit for hele Aaret. Det betyder ogsaa et meget stort Beløb Aaret rundt for en Husmand i en saadan Bedrift. Vi have imidlertid ikke mindste Garanti for, at der ikke atter kan komme en Konjunktursvingning nedad, at vi ikke i kortere eller længere Tid kunne faa lavere Flæske- og Smørpriser, hvilket jo altsammen betyder et mindre Udbytte for Husmanden, i Særdeleshed paa den Del af hans Brug, som jeg betegnede som Industri. Falder det saa sammen med højere Foderstofpriser, vil det meget let kunne gaa saaledes, at det ikke kan betale sig for Husmanden at drive en saadan Industri, og i det Øjeblik, det glipper, saa kan han ikke leve med sin Familie paa en saadan Ejendom. Jeg mener, at det ikke bør være afhængigt af saadanne tilfældige Konjunkturer, om Statshusmændene kunne klare sig eller ikke. Det er ikke for Husmændene som for de fleste andre Landmænd. De fleste Landmænd have jo dog en Smule Formue i Ryggen, som et Rygstød i de daarlige Tider, som de kunne anvende til at spæde til af deres egen Formue og vente paa gunstige Konjunkturer, hvor de atter kunne genvinde den.

Det vil ikke være muligt for den ubemidlede Husmand, som selv intet ejer. Derfor er det, at man særlig i Husmandskredse ønsker, at Ejendommene maa blive noget større, saa at der i selve Jordlodden er noget Ækvivalent for den Formue, som andre Landmænd sædvanlig have. Det er ret indlysende, at naar Landbrugsindustrien, den kunstige Del af Bedriften glipper, saa er der kun det tilbage, som Jordlodden kan yde, og der er det af overordentlig Betydning, om man har nogle Tønder Land mere eller mindre.

Det Spørgsmaal er blevet fremdraget, hvorvidt de store eller de smaa Landbrugs-ejendomme vare de mest rentable. Dertil vil jeg sige, at det afhænger i allerhøjeste Grad af Konjunkturerne. I daarlige Tider er det klart, at de smaa Bedrifter klare sig bedst, men under gunstige Konjunkturer maa nødvendigvis Storbedriften være den mest lønnende og rentable. Forholdet er jo det, at Smaa-bedriften i højeste Grad har Karakteren af simpelt hen at være Erhverv, medens derimod Storbedriften, jo større den er, i desto højere Grad faar Karakteren af Spekulation. I Storbedriften er det ikke Ejerens personlige Virksomhed og Arbejde, selve Bedriften, der har overordentlig meget at sige, men Udbyttet af Ejendommen er i højeste Grad afhængig af Konjunkturerne, af Priserne. Ere Priserne gode, ere Aarene gunstige, er det indlysende, at der i en større Ejendom vil blive Tale om langt, langt større Overskud end ved en Ejendom paa faa Tønder Land. Det kan jo ikke være anderledes. Jeg vil her gøre opmærksom paa en Henstilling, der blev fremført ved de jyske Landboforeningers Delegeretmøde, og som for Resten lige blev berørt af den foregaaende ærede Taler (Pinstrup). Den gik ud paa, at hvor der udlægges til Husmandsbrug Jord, der er uopdyrket, saasom Heder, Kær, Moser og den Slags Ting, skal der store Arealer til, for at Ejendommen kan komme op paa 4,000 Kroners Værdi, i alt Fald meget større, end Tilfældet vilde være, hvis det var kultiveret Jord. Henstillingen gik da ud paa, at naar saadan Jord udlægges til Husmandsbrug, skulde Vurderingen foretages efter et Skøn, saaledes som man kunde regne, at Ejendommen vil være værd, naar Opdyrkningen er foretagen, men at der kun udbetales til Husmanden et passende Beløb svarende til Ejendommens Værdi i Øjeblikket, og at han saa, naar han havde faaet den dyrket op og